

Sygn. akt II UK 97/15

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z wniosku G. Ż.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
o zasiłek macierzyński,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 29 września 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w
Warszawie z dnia 22 września 2014 r., sygn. akt XIV Ua 20/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie po rozpoznaniu apelacji organu rentowego wyrokiem z dnia 22 września 2014 r. w sprawie o zasiłek macierzyński oddalił apelację od wyroku z dnia 10 stycznia 2014 r., zmieniającego decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 maja 2013 r. i przyznającego G. Ż. prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres od 1 maja do 17 września 2013 r. oraz prawo do dodatkowego zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 18 września do 15 października 2013 r.

W skardze kasacyjnej organ rentowy zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego wskutek błędnej wykładni: 1/ art. 29 ust. 1 pkt 2 i ust. 5 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U z 2010 r. Nr 77, poz. 512, ze

zm.) w związku z art. 183 § 1 i § 3 k.p. oraz § 12 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia MPiPS z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2014 r., poz. 1594) przez przyjęcie, że G. Ż., prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, przysługuje prawo do zasiłku macierzyńskiego; 2/ art. 67 ust. 3 powołanej wyżej ustawy, przez zastosowanie tego przepisu i przyjęcie, że niezgłoszenie roszczenia o wypłatę zasiłku macierzyńskiego do 3 kwietnia 2013 r. nastąpiło z przyczyn niezależnych od ubezpieczonej i „nie uległo przedawnieniu”; 3/ art. 67 ust. 1 przez niezastosowanie wskazanej wyżej ustawy do ustalonego stanu faktycznego sprawy uzasadniającego przyjęcie, że „roszczenie od ostatniego dnia okresu, za który zasiłek by przysługiwał, gdyby ubezpieczona w terminie złożyła wniosek o jego wypłatę, uległo przedawnieniu”. Ponadto w skardze zarzucono naruszenie przepisów postępowania: art. 382 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. przez brak wskazania i uzasadnienia, dlaczego Sąd drugiej instancji pominął część materiału dowodowego.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania organ rentowy powołał się na art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., twierdząc, że „(...) zgodnie z art. 29 ust. 1 pkt 2 i ust. 5 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonej, która w okresie ubezpieczenia chorobowego albo w okresie urlopu wychowawczego przyjęła na wychowanie dziecko w wieku do lat 7, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do 10 roku życia i wystąpiła do sądu opiekuńczego w sprawie jego przysposobienia”. Zasiłek taki przysługuje przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, okres dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz okres urlopu rodzicielskiego.

W przedmiotowej sprawie ubezpieczona, prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, wystąpiła z wnioskiem o przyznanie jej prawa do urlopu na warunkach macierzyńskiego i dodatkowego urlopu na warunkach urlopu

macierzyńskiego w dniu 3 kwietnia 2013 r. za okres od 1 maja do 15 października 2013 r., podczas gdy postanowienie sądu opiekuńczego o przysposobieniu dziecka było wydane 13 września 2011 r. W konsekwencji istotną dla rozstrzygnięcia spornej sprawy oraz innych podobnych spraw jest kwestia, za jaki okres osobie prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, która przyjęła na wychowanie dziecko w wieku do lat 7 i po znacznym upływie czasu złożyła wniosek o przyznanie jej zasiłku macierzyńskiego przysługuje prawo do tego świadczenia: czy za okres od dnia wydania przez sąd opiekuńczy postanowienia o przysposobieniu dziecka czy za dowolny wskazany we wniosku okres. W odniesieniu do osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą brak jest jednoznacznego określenia terminu na złożenie wniosku, co ma bezpośredni wpływ na przyznanie prawa do świadczeń oraz ustalenie okresu, od którego, zgodnie z art. 67 ust. 1 powołanej wyżej ustawy, należy liczyć okres przedawnienia prawa do świadczeń. Ponadto celem zasiłku macierzyńskiego jest zapewnienie ubezpieczonej środków utrzymania w związku z urodzeniem dziecka i opieką nad nim. Podobną funkcję pełni zasiłek na warunkach zasiłku macierzyńskiego przysługujący ubezpieczonej, która przyjęła dziecko na wychowanie. Przyznanie wskazanych świadczeń za okres odległy od przyjęcia dziecka na wychowanie jest niezgodne z celem tego świadczenia a ponadto dalszej opiece nad dzieckiem, wykraczającej poza okres urlopów macierzyńskich służą inne świadczenia np. urlop rodzicielski czy urlop wychowawczy. Dlatego wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej jest oczywiście uzasadniony.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie jej do merytorycznego rozpoznania. Jest ona środkiem zaskarżenia o charakterze szczególnym, co potwierdza treść art. 398¹ § 1 i § 2 k.p.c., utrwalona judykatura oraz dominująca i reprezentatywna doktryna. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, a ponadto, gdy

zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przytoczone przesłanki ustawowe stanowią obligatoryjne i konstrukcyjne wymaganie podlegające ocenie we wstępnym stadium postępowania kasacyjnego (tzw. przedsądzie). W tym konstrukcyjnym zakresie w skardze nie wykazano żadnej z przesłanek wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Należy przypomnieć, że zagadnienie prawne jest to zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Także przesłanka potrzeby dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów nie została należycie sformułowana. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, potrzeba wykładni przepisu budzącego poważne wątpliwości lub wywołującego rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) zachodzi wtedy, gdy jego niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane w skardze rozbieżności w orzecznictwie bądź, jeżeli sporny przepis nie doczekał się wykładni w kierunku wskazywanym przez skarżącego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK104/08, LEX nr 42436, z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231). Wniesiona skarga kasacyjna nie spełniała tych kryteriów przyjęcia jej do rozpoznania, ani nie zawierała też zarzutu nieważności postępowania.

Natomiast formułując wniosek o oczywistym naruszeniu podstaw kasacyjnych skarżący obowiązany był wykazać kwalifikowaną postać sformułowanych zarzutów, które byłyby widoczne *prima facie*, tj. od razu przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej i bez potrzeby uzupełniania materiału dowodowego wymagającego dokonania kolejnej jego oceny prawnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Oznacza to, że pojęcie „oczywistego” naruszenia prawa należy do sfery obiektywnej i wymaga wykazania, że podniesione zarzuty naruszenia podstaw kasacyjnego zaskarżenia były ewidentnie zasadne i widoczne od razu bez potrzeby dokonywania szczegółowej lub ponownej oceny prawnej zebranego materiału dowodowego. Sam ogólnikowy zarzut dokonania - w ocenie skarżącego

organu rentowego - błędnych ustaleń faktycznych nie znajduje potwierdzenia w ustaleniach Sądu drugiej instancji, które legły u podstaw wyrokowania, gdyż uzasadnienie kontestowanego wyroku wyjaśniło należycie podstawę faktyczną i prawną prawidłowego osądu sprawy. W szczególności Sąd Okręgowy ujawnił i podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że problemy zdrowotne ubezpieczonej oraz jej długotrwałe nieprzerwane przebywanie na zwolnieniu lekarskim usprawiedliwiały „niezawinione” spóźnienie zgłoszenia wniosku o należne jej świadczenie, które ewidentnie przysługiwało ubezpieczonej z tytułu przyjęcia przysposobionego dziecka na wychowanie.

Ujawnione okoliczności w żadnym razie nie stanowiły zakwalifikowanej jako rzekomo „oczywista” wady zaskarżonego orzeczenia. Przeciwnie, podstawy skargi kasacyjnej nie mogą stanowić zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), a zadaniem Sądu Najwyższego nie jest ponowa ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Oznaczało to, że polemiczna odmienna ocena ustalonych okoliczności faktycznych nie wykazała cech oczywistości naruszenia podstaw kasacyjnego zaskarżenia. Sąd Najwyższy jest „sądem prawa”, a przy ocenie nadzwyczajnego środka zaskarżenia w postaci skargi kasacyjnej, jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Nie było też uprawnione uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przez odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, zwłaszcza że przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie oraz sformułowanie wniosku o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie stanowią dwa odrębne (różne) elementy konstrukcyjne skargi kasacyjnej.

Mając powyższe na uwadze bezzasadna skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie jej do merytorycznego rozpoznania, co prowadziło do orzeczenia jak w sentencji w zgodzie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.